

σμα προς τα «φάσματα των τρουβκιδόρων» προς τις έθνικές πηγές, προς τις ζωντανές προάσεις κάθε λαού, ένα καλλιτεχνικό ξεδίπλωμα και της δημοτικής γλώσσας και του δημοτικού τραγουδιού.

Τα παραδείγματα του κ. Σιακ και τα ονόματα των ποιητών που σημειώνει για νέκουμπήση άπανου τους τη γνώμη του δε μου φαίνονται με πολλή προσοχή διαλεγμένα. Ο Χάνς Σάξ, άκρίτως δε λαθεύω, είν' ένας άνθρωπος του λαού, — ή δουλειά του παπουτσής, αν άγαπάτε, — λαϊκώτατος τραγουδιστής που έγραψε άπ' όλα σε όλα τα είδη του ποιητικού λόγου. Μπορεί να εΐτανε πασσαλειμμένος με κάποια γνώση των κλασσικών όμως άγνός δημοτικός ποιητής στην έμπευση και στη γλώσσα, που μπορεί να πήρε και θέματα άρχαία, με για να τα κάμη κι αυτά, χωρίς να θέλη, δημοτικά. Ο Χάνς Σάξ αυτές βρίσκεται στο στοιχείο του κάθε φορά που παίρνει κάποια θέματ' από την Άγια Γραφή (όπως όλοι των καιρών εκείνων οι άπλοϊ τραγουδιστάδες), και πιο πολύ το στοιχείο του είναι ο ζωντανός κόσμος ολόγυρά του. Μάλιστα ο Έγγελος μ'εξ τόν παρουσιάζει κάπου τόν παπουτσά ποιητή ως πρότυπο ποιητή άμόρφωτου και άκιστόρητου, που του λείπει ίσα ίσα ή παιδεία. Είδος Μελισσιώτης που θά εΐτανε αυτό που λέμε με γ α λ ο φ υ ή ς. Και ποιός δεν ξέρει τι θησαύρισαν από τόν άρχαιο έλληνικό νού ο Λέσσιγγ, ο Σίλλερ, ο Γκαίτε! Και όμως τού νού αυτού δε σταθήκανε γελοιογραφίες, μήτε σκιάβοι. Άντι να κατανητήσουν αυτοί μούμιες έξελληνισμένες κ' έξαρχαισμένες, τήν κάμανε — μπορεί κανείς να πη — γερμανική τήν έλληνική άρχαιότητα, για δικό τους κέρδος τη μεταχειρίστηκαν. Έπειτα, ο Λέσσιγγ έπλασε τη γερμανική φιλολογία, χτυπώντας ίσα ίσα τόν κλασσικισμό των Γάλλων, με τή φως του Σαίξπηρ. Και ο Σαίξπηρ, και τόν «Κοριολάνο» σαν άνασταίτη, και τή Θησεία σά φέρνη στη σκηνή, πάντα είναι ο μεγάλος ο καταφρονητής του κλασσικισμού, τή ξέσπασμα, άχαλίνωτο, τού φυσικού στοιχείου, όπως τής φύσης είναι άπάρθηνα βλαστάρια και τή δημοτικό τραγούδι και ή γλώσσα ή δημοτική. Και για καλύτερα δραματικά έργα του Λέσσιγγ δεν αναφέρονται τάχα ή «Μίνα», βγαλμένη από ήθη σύγκαιρα γερμανικά, κι άπάνω άπ' όλα «ο Νάθαν ο σοφός», έμπνευσμένος από τή μεσαιωνική κόσμο τού παρσουλίου και τού τραγουδιού;

Και ο Σίλλερ και ο Γκαίτε (ο πολίτης όλων των τύπων και των εποχών), όσο κι αν ώφελήθηκαν από τήν κλασσική άρχαιότητα, όσο κι αν τήν έρωτεύτηκαν, φρόντισαν τή έργο τους να τή σπείρουν μ' όλες τις

όμορφίες και τούς θησαυρούς τού δημοτικού τραγουδιού. Και δεν πρέπει να λησμονούμε πως άνάμεσα στα άλλα τ' αριστουργήματα τού Σίλλερ, ή τριλογία τού «Βαλλενστάιν» κι ο «Γουλιέλμος Τέλλος», αναφέρονται σε δύο ήρωες μεσαιωνικούς: κι άκόμα πρέπει πιο πολύ να θυμούμαστε πως ο «Φάουστ», τού Γκαίτε, με όλο τή μέρος που παίζει μέσά εκεί ή Έλένη και ή άρχαία Μούσα, δεν είναι παρά ένα θαυμαστό μνημείο γοτθικής τέχνης στημένο στη δόξα τής μεσαιωνικής φαντασίας, παλάτι που μ' αυτό δεν έχουν τίποτε να κάμουν οι άριστοτελικοί κανόνες και οι διαβήτες οι κλασσικοί.

(Τό τέλος στο άλλο φύλλο)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΒΡΗΝΗΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΜΟΣΧΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΩΝΑ. ΕΙΔΥΛ. Γ'

Κλάψτε πικρά βουνόδασα, και Δωρικόν νεράκι, τόν ποσθητό τή Βίωνα κ' έσείς ποτάμια κλάψτε τώρα φυτά θρηνηστε μου, δακρυστε τώρα λόγγοι τώρ' άποπνήψτε στα χλωμά καλύκια σας, λουλι ύδια τώρα ρυθριάστε πένθημα τή βόδα, οι παπαρούνες τώρα, τραγούδα, Γάκινθε, τή γράμματά σου, κ' αι αι με τή πετάλια τράβηξε, τί έχάθη ο μόνος ψάλτης. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. άπδόνια, που στενάζετε μες τή πυκνή τή φύλλα, στο Σικελίνα νάματα τής Άρεθούσας πέτε. που ο Βίων πέθανε ο βοσκός, κ' ή μελωδιά μαζί [του άπέθανε, κ' έχάθηκε τή Δωρική τραγούδι. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. μέσ' στα νερά λυπητερά Στρυμονοί κλάψτε κύκνοι, μελωστε πένθημν ώδη, με στόματα κλαμμένα, όποιο τραγούδι έμέλωνε με τή δική σας χείρ' η στες Ολαγίδες κι ρασιές, και στες Σιστόνιες Νύφες σ' όλες, εΐπτε: 'χάθηκεν ο Δωρικός Όρφέας. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. τών κεπαδιών ο αγαπητός, εκείνος, πλάι δεν ψάλλει πλάι κάτ' άπ' τ' έρρημα δρυά καθούμενος δεν παίζει, με τραγουδάει άγνωρίστο στον ήλούτωνα τραγούδι βουδά 'πομένουν τή βουνά, και σκυΐζουν τ' άγελάδια με τή δαμάλα πλανητά, κι' οσδδ να βόσκουν βέλωνα. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. σου κλαψε ο Άπόλλων, Βίωνα. τή γλίγωρ σου τέλος, κ' οι Σάτυροι, κ' οι Πρίαποι μαυροντυμένοι, [έκλάψαν. οι Πάνες τ' όσμα σου θρηνούν, εκλάψαν κ' οι [Κρανίδες στα δάση μέσα, κ' έγιναν νερό τή δάκρυά τους'

ή αντιλαλιά μες στες σπηλιές χτυπιέται άφου [σωπαίνεις, κι' άκόμα οσδδ τή χείρ σου μιμείται' στο [χαμό σου τή δέντρα 'ρίξαν τόν καρπό, και τ' άνθη μαραθίκαν' άρνιών γάλα δεν έτρεξε, κι' οσδδ κυψέλες μέλι, στην έπική του 'χάθηκε λυπούμενο' δεν πρέπει, τή μέλι σου ως έχάθηκεν, εκείνο να τρυγιέται. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. ποτέ τόσο δεν εκλαψε στον άμμο τή δελφίνι' ποτέ τόσο δεν έψάλλε στα κορφοβούνια άπδόνι, οσδδ' εκλαψε π' στα βουνά τή χελιδόνι τόσο' στής Άλκιόνας τες πληγές δεν 'φώναξ' έτσι [ο γλάρος' (Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες) οσδδ' ο Κηρύλος έψάλλε στο ξάστερο τή κύμα, μηδδ στους άγινό-καμπους για τής Αύγης τ' άγόρι, τ' όρνιο τού Μένωνα εκλαψε, πετώντας του στο [μνήμα, άπ' όσο για τή Βίωνα τόν πεθαμένο εκλάψαν. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες, όσα πουλήν 'ναγάλλιαζεν, άπδόνια, χελιδόνια, που 'διδαχνε να κελαϊδούν, καθούμενα στους [κλώνους, άνάμεσό τους 'φώναζαν' κι' άρχίνθησαν τ' άρνίθια νάνηφονάζουν: κλαψτικά, τρυγόνια, σεις λυπιέστε. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. και ποιός με τή σουρίχτρα σου θά παίζει, ζηλεμένε, ποιός, τ' ελμηρός, τή στόμα του θά βάλει στον [αϊλό σου; άκόμα πνέν' τή χείρ σου κι' άφτός ο άνασασμός [σου' τού τραγουδιού σου ή αντιλαλιά μες στα καλάμια [βόσκει' στον Πάνα φέρνω τή σκοπό' τή στόμα στή φλογέρα να τή άκουμπήση σκιάζεται, μνήν έρθη δεύτερός σου. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. άφτη ή Γαλάτεια μΐρεται, θρηνηί τή μελωδιά σου' άφτην κοθεύμενη έτερπες μες στού γυαλού τή φρύδι' δεν 'λάλιε ως τόν Κύκλωπα. τί νόστιμη ή Γαλάτεια τόν έφευγε. κ' έσδ 'έλεπε καλύτερ' άπ' τήν άρμη' και, λαμονώντας τώρ' άφτη τ' αγαπημένο κύμα, σ' έρημες κάβητ' άμμουδιές, και σου βοσκάει τή [βόδρια. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. μαζί σου 'πέθαναν, βοσκέ, και τών Μουσών τή δώρα τή ώραία ήλιά τών κοριτσιών, και τών παιδιών [τ' άχέλι, και πικραμένοι οι Έρωτες σου περικέλι, τή μνήμα. ή Κύρη πλιότερο πολύ 'σε θέλει, ή τή φίλι της, που 'ήλιπε τόν Άδωνη, τήν ώρα που πειθνήσκε. για σέ, ποτάμι λιγυρό, δεύτερος πόνος είνε, τούτο νέος πόνος, Μέλι μου' πριν ο Όμηρος σου [χάθη τής Καλλιόπης τή γλυκό τή στόμα 'κερό, και λένε τόν άξιο για σου νάκλαψες με ρέμματα κλαμμένα, να 'γξιμίσεις τή θάλασσα φωνές' και τώρα πάλε,

Ο ΧΩΡΙΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΣΤΗ ΣΚΑΝΤΙΝΑΒΙΑ

(Μετάφραση Karl Dieterich)

III

Στα περιχώρα τής παραλλας πόλης Στάγκε είναι έν' από τή πλουσιότερα δανικά σχολεία' ονομάζεται «Röd Kilde» κι ο διευθυντής του ήταν ο ύπολοχαγός και προλήτης τής Θεολογίας Βόισεν μαζί με τή γυναίκα του. Τή κάθε τι στο σχολείο του κάνει τήν έντύπωση τού πλούτου. Τή σπίτι που κάθεται και περισσότερο άκμή τή σπίτι τού σχολείου μοιάζουν με παλάτι' όλα έδω πέρα εΐ βγήκαν από τήν ανάγκη, παρά σκορπίσθηκαν με άπλοχεριά. Όλα είναι άφθονα' τή φαγητά και τή δωμάτια κ' οι μαθηταί έχουν τόν άέρα τού μεγαλοχτηματία' άπλώνονται φαρδιά πάνω στους πάγκους και άκράζονται σαν νυσταγμένοι τούς λόγους. Δεν είχε θόρυβο στο Röd Kilde, γιατί ο

ιδρωτήχτανε κοντά, και ή κάθε μέρα έμοιαζε μισή γιορτή. Στις βδομαδιάτικες έσπερίδες συζητήσεως που παρευρίσκονταν χωριάτες, εργάτες και χειροτεχνίτες, συζητούσαν τότες τή γυναικείο ζήτημα, ποΐτανε καινούργιο άόμα, είχε όμως τή βιβλιοθήκη του τή σχολείο τού Röd Kilde με τή βιβλία των νεωτέρων ποιητών, κ' οι μαστόροι κ' οι χωριάτες συζητούσαν καλά, άάμπως; ήτανε διαβασμένοι, και με χιοΐμορ.

Έχει κάμπος άλλα σχολεία άκμή ή Δανία, με τή ποιά περιέργο ήτανε τού Hjörlund, όσο τή διέθυσε ο Ποντόπιδαν. Αυτός ήταν πολύ παραξενιάρης' όλα τάθελε άλλοιωτικά από τούς άλλους. Γεννημένος από μιάν παλιά οικογένεια, παντρεύθηκε μικρός και μικρός έγινε έφημέριος, και είχε μεγάλη έλπίδα να γίνει έπίσκοπος. Τότε τόν έπιασε ή ιδέα τής έλευθερης δικαιοδοσία: τής προσωπικότητος, έγινε θουμαστής τού Dr. Stockman, τού ήρωος στον Ά Έχρόν τού λαού' τού Ίψεν. έμάεψε δ,τι είχε κ' έδανείσθηκε δ,τι δεν είχε, κι άγόρασε ένα μικρό σπίτι, κ' εκεί έδρουσε τή σχολείο του. Είχε μεγάλη πελατεία, ή οικοτροφία ήτανε όρθή κοφτή, τή μέσα λίγα, τή παιδιά πολλά, τή νοικοκυριά φτωχικά, και τίποτε δεν τόν έχωΐζε από μικρό νοικοκύρη. Και τόν άγάπησαν οι χωριάτες των περιχώρων, έκαμαν μιάν έλευθερη ένότητα, κ' έχτισαν μιάν εκκλησία και τόν διάλεξαν για έφημέριο τους. Μα ένας πολιτικός άγώνας τόν έκαμε να πη κάτι τή άληθειά, με δυσάρεστο για τή ύπουργείο, και για τούτο τόν έ-

βαλαν στή φυλακή για μερικες εβδομάδες, κι' όταν έβγήκε, οι χωριάτες του τόν αγαπούσαν περισσότερο άκμή. Ο άριθμός των μωθητών του όμως όλιγότευε όλοένα, γιατί δεν τον υποστήριζε τή κράτος, ώστε δεν μπορούσε να δεχτή φτωγούς. Έπειτα έγινε όλοένα περισσότερο εμψωμένος, κορψίδευε τή κυριότερα θρησκευτικά δόγματα τού θρημ-diniv, που τή έχτιμούσαν οι χωριάτες. Γι' αυτό τόν παρακάλεσαν να άνακαλέση. Ο Ποντόπιδαν όμως δεν ήθελε να παραβιάσουν τή έλευτερο δικαίωμα τής προσωπικότητάς του, έγινε σχίσμα στην κοινότητά του, κι άφου όλοένα έχανε περισσότερο τή στασιμότητα τής σκέψης, που τή θέλει ο χωριάτης για βάση κάθε έμπιστοσύνης, έφυγε επί τέλους από τή μέρος. Κι άφου συλλογισθήκε για τήν άναπτυξη τού λαού. Ήλυσεν ένα περίεργο σχολείο στην Κοπενγάγη. «Έχει τόσο, άνθρωπος», έλεγε, άπου συνεπήρε τή καινούργιο πνεύμα και άπ' τήν καινούργια φιλολογία και μολαταΐτα δεν έξουν τί τούς γίνετα, έργάες, τεχνίτες. έξυπνοι άνθρωποι, με φτωχοί. Κίω τώρα ένα σχολείο που όποιοςδήποτε μπορεί να μαθαίη μέσα δ: θέλει πραχτικό, με πρό πάντων, που ο καθένας μπορεί να με πλητιάζη και να άνοίγη τήν καρδιά του. Και ίσως θά μωρέτω να δείω τή δρόμο στον ένα και στον άλλο, που τόν θέλει ή φύση του». Τή κυριότερον λοιπόν είναι ή ψυχική έπαφή, ή καρδιακή θερμότης, τή σμίξιμο τού ζωντανού με τή ζωντανό. Νά ο λαϊκός: χαρχιχράς τού Δανού!

άλλον υγιό σου πικροκλές, σε λύπη νέα 'πολύνοις' κ' οι δύο στές βρύδες ποθητοί· γιατί έπινεν ό ένας της Παγασίδας τó νερό, τής 'Αρεθούσας ό άλλος· κ' έψάλλ' ό ένας την καλή κοπέλλα του Τυνδάρου τόν έξοχο τής Θέτις γυιό, και τόν υγιό τ' 'Ατρεά· όχι πολέμους, δάκρυα 'κερός, μόν' έψάλλε τόν Πίνα, και τούς βοσκούς αγάλλασε, κ' έδωσε τραγουδώντας και τές ψολογές έφτιανε, καλά άρμεγε γελάδια, έδίδασκε τά παιδικά ψάλμα μες στους άνθρώπους, κ' έστήθιαζε τόν 'Έρωτα, κ' έρέθιζε τήν Κύπρη. 'Αρχίστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες οι ένδοξες χώρες, Βίωνα, σε κλαίν', τó κάθε κάστρο· περίσσα ή τόν 'Ησίοδο γόζεται 'σέν' ή 'Άσκρα' τόσο δε θέν' τόν Πίνδαρο τής Βοιωτίας τά δάση· γιά τόν 'Άλκαίο δεν έκλαψεν ή όμορφη Λέσδος τόσο· τόσο δεν έκλαψεν ή Κώ γιά τόν τραγουδιστή της· περίσσα ή τόν 'Αρχίλοχο περιποθεί σε ή Πάρος, κ' ή Μιτυλήνη τ' άσμα σου θρηναίει, άντίς τής Σάπφως.

κι' όσοι τής Μούσας όπαδοί βοσκών τραγούδια ψάλλουν, όλοι θρηνούν τήν τέχνη σου, γιατί είσαι πεθαμένος· ό Σικελίδας μύρεται τής Σάμου τó καμάρι· κ' άφτος που ζούσε χαρωπός ό Κυπτικός Λυκίδας δακρύζει τώρα κλαίγοντας· μέσ' ότ' 'Άλεντα τές [όχτες

που οι Τριοπίδες κατοικούν, ό Φιλπτάς σε κλαίει· στη Συρακούσα ό Θεόκριτος· μά, μ' όλ' άφτά, σου ψάλλω κ' έγώ άσμα πόνου Αύσονικού, βοσκών τραγούδια [ξέρω,

ώς τήλες ό τής Δωρικής τής Μούσας κληρονόμος, στους μαθητές σου, Βίωνα! κ' έμάς έσύ τιμώντας, σ' άλλους τόν πλούτ· ν άφηκες σ' έμέ τήν ψαλτική [σου.

'Αρχίστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. 'Αλλούμον·! όα χάνονται στους κήπους οι μολοχές, ή τά χλωρά τά σέλινα, και τó ζωηρό τ' άνήθι, τού χρόνου πάλε ξαναζιούν, τού χρόνου πάλε θγαίνουν·

μά 'μεις μεγάλοι, δυνατοί και σπουδασμένοι [άνθρώποι άφού πεθάνουμε, κουφοί, σε γής καθουλισμένη, κοιμούμαστεν άτέλειμο κ' άξύνντο κοιμηϊδί· κουκουλωμένος με σιγή τώρα στη γή θά μένεις· οι Νύφες τó πεθύμησαν ό κάρλακας να ψάλλει· άφτόν έγώ δεν τόν φθονώ· μόνο καλά δεν ψάλλει. 'Αρχίστε, άρχίστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. φαρμάκι σουφθε, Βίωνα, μ' άφτό κ' έφαρμακώθης· πώς έτρεξε στα χείλη σου, κ' άφτό δεν έγλυκάθη· ποιος 'στάθηκε τόσο σκληρός, ένώ που 'τραγου- [δούσες,

να σε κεράση φάρμακο· θάτουν έχτρος τής Μούσας. 'Αρχίστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. 'Όλους τó δικίο 'πλάκωσε, κ' έγώ μ' άφτήν τή θλίψη δακρυλογώω τή μοίρα σου· μ' άν έδυνόμουν όμως

όάν ό 'Οδυσσεύς ή όάν ό 'Ορφεύς να κατεβώ [στον 'Αδη, ή όάν πρωτίτερα ό 'Ηρακλής, στού Πλούτωνα [τόν οίκο να ιδώ θάρχόμουν· κ' άν έσύ τού Πλούτωνα [ισμαίνεις, να 'φοκραστώ τί μελωδός· μά, γιά τήν Κόρη, κάτι Σικελικό τελάλιζε, βοσκού τραγούδι ψάλλε· κ' άφτή έπαιξε Σικελικά στίς Αίτνας τά καμπόκια κ' έγνώριζε τó Δωρικό σκοπό· και δεν θά μείνει· ή μελωδιά σου άδράδεφτη· κ' ως έδωκε τού 'Ορφέα όπου καλά κθάριζε τήν άξίαν Εύρυδική, κ' έσε θά στείλη στα βουνά· κ' άν ήξερα ψολογέρα, κ' έγώ σιμά στόν Πλούτωνα θάρχόμουν να σουρίζω. Κορηφοί

ΣΠΥΡΟΣ Γ. ΒΑΡΟΤΣΗΣ

ΣΥΝΑΞΑΡΙΑ ΑΓΙΟΝΟΡΕΙΤΙΚΑ

Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΠΟΡΤΑ Γ' ΤΙΣΣΑ ΤΩΝ ΙΒΗΡΩΝ

Στό μεγάλο τó μοναστήρι τού 'Αθωνα που λέγεται τών 'Ιβήρων, γιατί τó έχτισαν 'Ιβήριτες δηλαδή Γεωργικνοί και Γκιουρτζήδες που λέγονται, καθώς φαίνεται από τó χειρόγραφο τού αριθμού (593) πεντακόσια ένενήντα τρία όπου βρίσκεται ένα άπόσπασμα από τó υπόμνημα τού καλόγερου Παχώμιου που γράφηκε στά 1540 μ. Χ. και μ' δείχνει πως πρώτος χτήτορας είναι ό σύγγελος και βεζύρης τού Βασιλέα τής 'Ιβηρίας· 'Ιωάννης ό Ζορνίκιος, σ' αυτό λοιπόν τó μοναστήρι που μοιάζει σά στοιχειωμένο κάστρο, είναι προστάτισσάτου μιá είκόνα πολύ θαματοουργή, ξακουστή σ' όλη τή Χριστιανοσύνη, που λέγεται στη καθαρεύουσα Παναγία ή θυρωρός και στην έθνηκήν μας πολυδουλεμένη γλώσσα ή Παναγιά ή Πορταγίτισσα. Αύτης τής είκόνας τó άγιοορειτικό συναξάρι θά σου διηγηθώ σήμερα, άγαπημένε μου Νουμά, και κάμε τόν κόπο να τó περάσης σε καμμιá κόχη τής έφημερίδας σου, άν τó έρής ώφέλιμο γιά τó λαό μας και ψυχοσωτήριο γιά τούς άμαρτωλούς καθηγητάδες τού Πανεπιστημίου μας.

Τόν καιρό που εκσίλεσε ό Θεόφιλος γνωρίζουμε πως έγεινε τó πιό μεγάλο, μά και τελεφαίο κίνημα καταπάνω στις είκόνας· τά καθέκαστα άς τά γράψη

ό άξιος συγγραφέας τής Ιστορίας τής Ρωμοσύνης κύριος 'Εφταλιώτης. Τότε με τή διαταγή τού Βασιλέα ζητιούνταν παντού οι είκόνας και χραισίμεβαν γιά να ζεσταίνον τά λουτρά [και γιά άλλες σπητικιές ανάγκες· αλλά οι εικονολάτρηδες Χριστιανοί προσπαθούσαν με κάθε τρόπο [να κρύφουνε από τή καταστροφή τά εικονίσματα τους τά θαματοურγά. Τό κακό άρχισε από τή Πόλη, και έφτασε ως τά άκρα τού μεγάλου άκόμα τότε Βυζαντινού Ρωμαϊκού Βασιλείου μας. Στην Κιό (Κίος) λοιπόν ήταν μιá χήρα γυναίκα μ' ένα μονάκριβιο γυιόκα, πολύ άρχόντισσα και είχε μιάν είκόνα θαματοουργή και όλοι οι άρρωστοί τής Βιθυνίας, Μυσίας, Φρυγίας και από άλλα μέρη πήγαιναν έκαμναν άγισμούς και γίνοντα·ε καλά.

'Η χήρα έχτισε μικρό έσωκλήσι στο σπήτι της και μαζί με τó μοναχογυιό της προσευχούντανε εις τήν Παρθένα Νύφη που γέννησε τó γλυκό Χριστό, τó Θεό τής αγάπης, τής ειρήνης όλου τού κόσμου, τής εύτυχιάς τού άθρώπου. Μαλαμάτωσε, άσήμωσε, στόλιζε τή θαματοουργή είκόνα τής χρυσής Μαννούλας τού Θεού μας, τής σκάλας πουνε τά πόδια της στη γής και φθάνει στού ούρανού τά παλάτια, έκείνης που οι άγγελοι τής ψάλλουν άσώπαστα τραγούδια, τής Νύφης που δε γνώρισεν άντρα, που ξανακαιουργιώνει τή Φύση, που πληγώνει άγιάτρευτα τού Βελζεβούλ τά τάγματα.

'Εκαιγεν άκοίμητο λυχνάρι μπροστά στη θαματοουργή είκόνα της. Γονατισμένη ή χήρα και τó παιδάκι της γλυκά τροπάρια έψαλλαν από τά φυλλοκάρδια, προσευχίς τής έλεγαν.

Οι εικονομάχοι πήραν μωροδιά, όπως πέρνει τó σκυλι όντας βρίσκεται κοντά τού κνηγι και τρύπωσαν στο σπήτι τής χήρας ζητώντας τήν είκόνα τή θαματοουργή γιά να τήν κάμουν στάχτη.

'Η καημένη ή χήρα ή Θεοφοβούμενη, ή σπλαχνικιά αύτή Χριστιανή, γονάτισε μπροστά τους, έκλαιγε, έφίλαε τά πόδια τους και τούς χάριζεν, δι, κ' άν είχε, διαμάντια, περλάντια, φλουριά μαργαριτάρια, μόνε και μόνε να μήν πύρουν τήν άγαπημένη είκόνα τής Μεγάλης Μάννας τού Θεού. Χάρηκαν σ' αυτό οι άχόρταγοι κλεφταράδες σουφρωσαν φλουριά και άτίμητα πετράδια και ξεκουμπιστήκανε.

'Η χήρα δεν χάνει καιρό· με γόνατα που τρέμουν, με καρδιά που χοχλακίζει από άισθημα θρησκευτικό με τά μάτια δακρυοπλομένα, με τά χέρια

'Έντελώς διαφορετικός είναι ό νορβηγικός χαρακτήρας. Είναι σκληρός, επίμονος και σκεπτικός. 'Ένας κχαρωπός χριστιανισμός έδωσε στη Δανία δεν υπάρχει στη Νορβηγία. 'Υπάρχει μόνον ένας επίσημος χριστιανισμός. 'Ο Νορβηγός είναι ως φιλόσοφος, ως ναύτης, όπως και ένας άπόκοτος θαλασσινός μέσα στην άγρια θάλασσα άπάνω σ' ένα λαφρό καράδι. 'Ο νορβηγός φιλόσοφος δεν έχει μεγάλο βάρος από γνώσεις, κ' ό νορβηγός ναύτης σπάνια έχει ένα γερό ξύλο· βγαίνει, όμως σ' άνοιχτά μ' έποιοδήποτε καιρό μέσα σ' ένα παλιόκαρφο, που τó έχει άγοράσει φτηνά 'Αμα περνάει μιá τέτοια παράγκα σιμά από κείνα τά μεστωμένα δανικά βαπόρια, ό καρδοκώρης λέει καταφρονητικά είναι νορβηγός! Πάντα όμως είναι όξω, και μάλιστα, όταν ό καιρός είναι πιό επικίνδυνος, και όλο λείπουν, κανείς δεν ξέρει που και πως. Και κατόπι τους έρχονται άλλοι, νέοι, γεροί, πεισματικοί, σαν να ήτανε λαός από πολλά εκατομμύρια, κ' όχι μιá χουφτιά ανθρώποι.

Κι όπως ό νορβηγός ναύτης, έτσι είναι κ' ό νορβηγός χωριάτης· οικονομικός, γερός και σκληροτράχηλος. Τά ζώα του είναι ξερά και μικρά, τά βοσκοτόπια του είναι άσχημα, και τήν τροφή του κανείς δεν τήν τρώγει· όμως είναι ψήλός και δυνατός και ανεξάρτητος, λυγρός σαν τά έλατά του και καμπουρομάτης σαν τά όρνια του, ένας άρχοντας που τρώει τήν Κυριακή σκληρό άρνήσιο κρέας και κατάκληρο ψωμί, που φορεί τó τουφέκι του στόν ώμο, σκοτώνει τις άρκούδες του και κοιτάει με καταφρόνια τούς

ξένους περιηγητές. 'Έτσι και τó νορβηγικό χωριάτικο σχολείο είναι κάτι τι που γιά σκοπό του έχει να ώφραλ ή. 'Η γενική εξέγερση μπορεί να είναι καλή, μά ό χωριάτης τής Νορβηγίας έννοσι· με αυτό κατά προτίμηση τήν πολιτική εξέγερση. 'Αν άποφάσισε μιá φορά να ζοδέψη τούς παράδες του γιά να ξαπλωθ ή εκεί πέρα στο πάγκο, θέλει τουλάχιστο να γυρίση με μιάν ένδυναμωση τού χαρακτήρα του. Ποιες όμως ύπάρχει γιά να τού ένδυναμώσει τó χαρακτήρα του; 'Ο δάσκαλος τού χωριάτικου σχολείου. Γιά να ένδυναμώσει όμως κανείς τó χαρακτήρα ένός άλλου, πρέπει ό ίδιος να ήχη άναπτυγμένο χαρακτήρα. Και τέτοιον έχει ό νορβηγός δάσκαλος των χωριάτικων σχολείων. Είναι τούτο γενικό γνώρισμα τού έθνους.

'Ο κυριώτερος καιρός γιά τήν ένδυναμωση τού χαρακτήρα είναι τó τέλος τού καλοκαιριού. Τότε εις όλην τή Σκαντιναβία γίνονται οι μεγάλες συνέλευσεις των σχολείων. Τότες έρχονται όλοι γιά να πνε στα μεγάλα σχολεία, όσοι είχαν ποτέ σχέσεις μαζί τους. Δάσκαλοι, φίλοι, εύεργέτες, πολιτικοί άρχηγοί και συντρόφοι, όλάκερες χωριάτικες οικογένειες, που έσύχναζαν στα σχολεία από γενεές, πατέρες και μητέρες, γιοί και κόρες, δούλοι και δούλες με τó σιδερόδρομο, με τó άμάξι, με τά ποδιάρια, πολλοί με τή δική τους τροφή και με τά δικά τους κρεβατοστρώσια· μέσ' στη γενική εύθυμία ξεγινούνει καλές έχθρες, γίνονται καινούριες φίλες και γνωριμιές και άρ-

ρεθώνες, κ' όσο είναι μέρα, τραγουδούν, κουβεντιάζουν, άκροδόνται και τρωγοπίνουν.

Σά τέτοιες όμηγύριες γίνεται διδασκαλία πολιτική και θεμελιώνεται δασκαλική έπιρροή, κ' ό Μπίερσον σαν μεγάλος άρχιδάσκαλος τού τόπου του που είναι, ταξιδεύει, και με άντριχιασμένα μαλλιά βγάνει τούς λόγους του τούς βροντόφωνους γιά τή μόνη ήθική, τή μόνη πολιτική και άλλα μοναδικά πράγματα.

'Εδώ και λίγα χρόνια πέρασα στο Trindchang, όπου ένας ψηλόλιγνος και σοβαρός χωριάτης είχε ένα ξενοδοχείο. 'Ένας νέος λυγρός με γλαστό πρόσωπο, χωριάτης κι αυτός, τού έφερε με τή βάρκα τούς περιηγητές, που τούς κοίταζε ό γέρος με άκρα καταφρόνια. Είμαστε όλο μούσκεμα, και άφού άλλαξα πηρα ένα σταμνί και πήγα στη λίμνη να φέρω νερό γιά πλύσιμο. 'Ο γέρος στεκότανε μαζί με τόν νέο και με κοίταζαν, άφού δεν είχαν άλλη δουλειά. 'Όταν περνούσα από κοντά τους, είπε ό γέρος. 'Η Ρεβέκκα! Αυτή ή γνώτη τής άγίας γραφής έγεινε άφορμή νανοιζουμε πλατιά κουβέντα όπου ό γέρος που ήταν άλλως τε ένας τρομερός τύραννος τις κόρες του, μ' έκαμε να ρίξω ματιές στη ζωή και τά ενδιαφέροντα των χωριάτων τού τόπου του. Μιλούσε καθαρά και με άποδείξεις σαν καθηγητής. Τό πιό περιεργό που μου έλεγε, ήτανε γιά τις περιουσίες, που όλάκερα μέρη κένουν γιά τις μεγάλες συνέλευσεις.

σταβρωμένα σηκώ ει τὸ χρυσομαλλοστόλιστο κεφάλι της στὸν οὐρανὸ καὶ τραγουδεῖ γλυκὸ τῆς Παναγίας τραγούδι.

«Ἄχ Παναγιά μου, ἄσυλο καὶ καταφύγιο κάθε ἁμαρτωλοῦ, λιμάνι ἐκεινῶνε ποῦ θλασσοπνίγουνται, Βασίλισσα ποῦ προστατέβεις δυνατά, Κοκώνα, Δέσποινα, Χρυτῆ Παναγιά μου, τοῖχε ποῦ δὲν γκρεμίζεται ποτέ, φράχτη ποῦ δὲν μποροῦν νὰ περάσουν οἱ ὄχτροι, καθάρια κορασοῦλα, ἀφθαρτη, ἀπέντρηφτη Παρθένα, Θεοσυρεμένη Μαρία.

Τὴ μυριοθαματοουργὴ εἰκόνα σου θὰ τὴν ἀφήσω στὴν ἄλμυρὴ τὴ θάλασσασάν παραβάκι καινουργιοκαμωμένο καὶ ἀρμένιζε ἀρμένιζε καρὰβι ποῦ δὲν βουλιάζει στὴν ἀτέλειωτη θάλασσα. Νὰ μὴ μᾶς ξεχνᾶς, Παναγιά μου, λέγε συχνὰ στὸ χρυσὸ γυιόκα σου ποῦ ἔκαμε ὄσα φαίνονται καὶ δὲν φαίνονται, νὰ συχωρῆ τὰ μεγάλα λάθια μᾶς».

Αὐτὰ εἶπε, φίλησε λαχταριστὰ τὴν εἰκόνα, τὴν ἀγκάλιασε σφιχτὰ, τὴν ξαναφίλησε καὶ ὕστερα τὴν ἔφηκε στὴ θάλασσα.

Ἄρμενιζει, ἀρμενιζει, ἀρμενιζει ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας μᾶς, τρικυμία πῆρε, βουλιάζει τρομαχτικὰ ὁ Βοριάς, βουλιάζουν σύψυχα καρὰβια φορτωμένα εἰκονοσπάστες, λυσασμένο τὸ κύμα θέλει νὰ φάγῃ τὸ βράχο, ὄλα βρίζουν τὸν πάτο.

Μόνον ἡ εἰκόνα στέκεται ὀρθία σὰ ναύτης γιερποδάρος ταξιδέβει, ταξιδέβει, ἀρμενιζει, πλέει, πλέει, σχίζει τὰ φροσπεφάνωτα κύματα σὰ δελφίνι ἀκούραστο ποῦ περιπαίζει τὰ ἀτμοκάρβα.

Γιὰ ποῦ ταξιδέβει, ποῦ ζητεῖ νὰ βρῆ λιμάνι ὁ μεγάλος λιμένας τοῦ κόσμου, κανεὶς δὲ γνωρίζει.

Ἡ χήρα θυμᾶται τὴν εἰκόνα καὶ κλαίγει· συλλογιέται νὰ μὴ βάλῃ τὸν μονάκριβό της στὰ ἐγκόσμια καὶ ἀποφασίζει νὰ τὸν τάξῃ στὴ Παναγιά της νὰ τὸν κάμῃ καλόγερο, νὰ δουλεύῃ μόνον τὸ Θεὸ καὶ τὴ Μάννα του τὴν Παναγιά.

Ἀποχαιρετᾶ ὁ γυιὸς τὴ μητέρα, σκληρὸς ἀποχαιρετισμὸς, ζωντανὸς θάνατος, κ'έρχεται, ἀράζει στὸ λιμάνι τοῦ Κλήμεντα, ἴσα ἴσα ἐκεῖ ἔπουνε χτισμένο τὸ μεγάλο Ἰβηρῆτικο Μοναστήρι.

Ὁμορφονιὸς, γλυκόλογος, ὄλα του ἔχουν χάρη. Λέγει τὸ σκοπὸ του στοὺς πατέρες, λέγει τὴν ἱστορία τῆς εἰκόνας, ἐξομολογιέται ὅ,τι εἶχε μέσα του, γίνεται σταβροφόρος, τυλίγει τὴν ὀμορφιά του σὲ ράσο τρίχινο κατὰμαυρο, νύχτα μέρα προσεφκή, νηστεία, δούλεψι στὴν ἐκκλησιά.

Ἄγιος ἄθρωπος ἔγινε, καὶ τοὺς ἄγιους τοὺς πέρνει ὁ Θεὸς γρήγορα γιὰ νὰ μὴ χασουν τὴν ἀγιότητα τους ἀπὸ τὰ βαλοῦτα τοῦ ἀκούραστο τῆς κακίας ἀρέντη, τοῦ Σατανᾶ.

Ἐπεσεν ἄρρωτος ὁ νιὸς σταβροφόρος καὶ χωρὶς νὰ τυραννηθῆ ξεψύχησε πᾶν ποῦ ξεψυχᾶ ἀνοιστα λουλοῦδι ποῦ κόπτεται ἀπὸ τὸ κλωναράκι του.

Πέρασε καιρὸς καὶ οἱ καλόγεροι τοῦ δασωμένου Ἄθωνα, ξέχασαν καὶ τὸ μακαρίτη καὶ τὴν ἱστορία τῆς εἰκόνας. Ἡ εἰκόνα ἀκόμα ταξιδέβει, πέρασε τὸν πόρο τοῦ Ἑλλήσποντου, κατέβηκε στὴν Ἄσπρη Θάλασσα.

Πέρασε τίς Κολώναις τοῦ Ἡρακλῆ, ταξίδεψε τὸν Ὀκεανὸ, γύρισε παντοῦ ὀποῦ πιστέβουν τὸν γυιὸ της καὶ τὴ Μάννα του καὶ γύρισε, γύρισε, ἤρτε νὰ βρῆ τὸ μέρος ποῦ θάφηκε ὁ γυιόκας τῆς χήρας τῆς γυναίκας ἐκείνης ποῦ θυσίασε καὶ πλοῦτη καὶ γυιὸ γιὰ τὴν τίμια τὴ θαματοουργὴ εἰκόνα της.

Ἦταν βράδυ, ὁ ἥλιος ἦταν βασιλεμένος. φεγγάρι δὲν ἦταν, σύννεφα ἔραζαν τᾶστρα. Μὰ γιατί φέγγει σὰ μέρα, σὰ νὰ βγῆκε ἥλιος;

Καϊτάζουν τηροῦν καὶ βλέπουν μέσα στὴ θάλασσα κοντὰ στὸ λιμάνι, ὄχι πολλὰ κοντάρια μακρὰ, μιὰ κολώνα ἀπὸ φλόγα ποῦ ἔφεγγε τόσο τὸν Ἄθωνα ποῦ καὶ βελόνι νάχανε τὸ ἔβρισκε. Μεγάλον θάμα, τρώμαξαν οἱ ἀσκητάδες, οἱ ἐρημίτες, οἱ ἡγούμενοι καὶ προηγούμενοι, οἱ ὑποταχτικοὶ καὶ κατηχούμενοι καὶ ὄλη ἡ καλογερί· τί μεγάλο σημάδι τοῦ Θεοῦ νᾶνε, μήνα εἶνε συντέλεια, μήνα πόλεμοι γένουν μεγάλοι, μήνα χάσουμε τὴ Πόλη· φόβος καὶ τρομάρα.

Γκλάν, γκλάν τὰ σήμαντρα σ' ὄλα τὰ Μοναστήρια καμπανοκρουσιὰ, ἀντιλαλοῦν τοῦ Ἄθωνα οἱ δασωμένες καθαρόλουστες ρεματιές, λιτανεῖα γίνεται στὸ Μοναστήρι τῶν Ἰβηρῶν.

Δὲν ἔμεινε καλόγερος, δὲν ἔμεινε σιρδάρης, δὲν ἔμεινε ψυχὴ νὰ μὴν ἔλθῃ. Ὅλοι κατανοχτικὰ τό, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ψάλλουν.

Ἦστερα ἔκαμαν κομμάτι καρδιά· καὶ σιγὰ, σιγὰ βημάτισαν κατὰ τὴ θάλασσα. Καὶ βλέπουν τί νὰ δοῦν· στὰ φουρτουνασμένα ἄλμυρὰ νερὰ εἰκόνα τῆς Μάννας τοῦ Θεοῦ μᾶς, ὀρθοστεκουμένη σάν καρβοκύρης χεροδύναμος καὶ ἀπὸ πᾶνου ἀπὸ τὴν εἰκόνα φλόγα ποῦ ἀνεβαίνει ὡς τὸν οὐρανὸ Ποιὸς εἶνε ἀξίος νὰ γράψῃ γιὰ τέτοιο θάμα; μήνα ἐγὼ εἶμαι ὁ τραγουδιστῆς τῆς Θήβας Πίνδαρος, γιὰ νὰ ψάλλω ὕμνους σάν καὶ κείνον;

Σάστισεν ἡ θάλασσα καὶ εἶπε τὸ θάμα στὸ θαλασσινὸ ἄερα, ὁ ἄερας φύσηξε καὶ τὸ εἶπε στὰ πεῦκα, στὰ κέντρα, στὰ πλατάνια, τὰ δέντρα τὸ ἴπαν στὰ νερὰ καὶ στὰ σπήλια καὶ αὐτὰ στὰ κελιά, τὰ ἀσκηταρὰ καὶ τὰ ἐρημητήρια καὶ τὸ μαθε σύψυχος ὁ Ἄθωνας. Ἐμβῆκαν μέσα σὲ βροκούλες καὶ τραβοῦν γιὰ τὴν εἰκόνα, μὰ ὅσο πλησιάζουν τόσο ἡ εἰκόνα φεύγει στ' ἀνοιχτὰ· γυρνᾶνε πίσω μὲ ἀελλπισιά.

Λιτανεῖα, ἀγρυπνία καὶ πάλι, κρούεται ἡ κινύρα, παίζει ἡ Νάβλα καὶ ἡ Σαμβήκη, ἀθονολαλεῖ τὸ γλυκόλαλο Ψαλτήρι, τὸ Νεχιλὰ λιώνει τὸ γρανίτη, μὰ τίποτε δὲν ἀγγίζει τὴν καρδιά τῆς Παναγίας, τὸ κερί ἔγινε σιδερογρανίτης.

Ἄγριψε τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας, χρόνια τώρα θαλασσοκτυπιέται, ἀνεμοδέρνεται, μοιάζει σάν πολὺ ἰσκιωμένο πυκνὸδένδρο δάσος. Μὰ εἶνε μάννα καὶ ἡ μάννα δὲν κάμνει τὸν ἀγριο πολὺ καιρὸ στὰ παιδιὰ της· χαμογελᾶ ἀξαρκα καὶ σκορπᾶ τὴ χαρὰ καὶ λάμπουν τὰ πρόσωπα.

Στὸ ἀγιονόρος ζῶσεν ἕνας ἀσκητῆς, Ἰβηρῆτης, μόνον ἐπιδερμίδα καὶ κόκκαλο, ὀνομαζοῦντανε Γαβριὴλ ἀγνώριστος, ἄγιος ἄθρωπος ποῦ σήκωνε πολλές ἁμαρτίες τῶν ἁμαρτωλῶν.

Τὸ καλοκαίρι ζῶσε σὲ κάτι ρούσπες ποῦ εἶνε στὶς κορφές τῶν βουνῶν, ἔμοιαζεν ἀητὸς μὲ ράσο καὶ μὲ σταβρὸ σωστὸς σταβραητὸς, πέτρα εἶχε στρώμα, πέτρα προσκέφαλο, χορταράκια ἄβραστα καὶ βλαστάρια ἀπὸ ἀγριόδεντρα ἦταν ἡ τροφή του, καθάριο, κρύο, βουρβουλοπηδηχτὸ νερὸ τὸ ποτό του· προσεφκή, μετάνοια, ἀγρυπνία, ἡ δουλειὰ του.

Τὸν καιρὸ ποῦ χειμωνιάζε, κατέβαινε σ' ἕνα κελὶ μόνος, καταμόναχος, ἐψάλλε ἐκεῖ τὸ Θεὸ του, κανέναν δὲν τὸν πλησίαζε, οὐτ' ἐκεῖνος κανένα, Θεὸς καὶ Γαβριὴλ κρυφομιλούσανε στὴν ἡσυχία τῆς νύχτας, στὴ φεγγαβολὴ τῆς ἡμέρας.

Σ' αὐτὸν τὸν ἄγιο μοναχὸ φαίνεται ἡ Παναγιά στεφανωμένη μὲ τοῦ ἡλιοῦ τίς ἀχτίδες καὶ λέγει νὰ κατεβῆ νὰ πάρῃ τὴν τίμια εἰκόνα της. Νὰ πατήσῃ τοῦ λέγει στ' ἄλμυρὰ νερὰ σάν νᾶναι χῶμα γιὰ λιθόστρωτο, δὲ χρειάζεται βάρκα καὶ κουπιὰ.

Ὁ Γαβριὴλ εἶπε τὴν ἀνάληψή του στοὺς ἄλλους πατέρας, κατέβηκαν ὄλοι μὲ ψαλμοῦδιες στὸ ἀρογιάλι καὶ νὰ ὁ Γαβριὴλ περπατεῖ στὴ θάλασσα στέρια, σάν Χριστὸς στὴν Τιβεριάδα, σάν Μωῦσῆς στὴν Ἐρυθρὰ, φτάνει, ἀγκαλιάζει μὲ πόθο τὴ θα-

Τὸ πιδ ἄρχοντικὸ χωριάτικο σχολεῖδ τῆς Νορβηγίας εἶναι τὸ Σαγατοῦν κοντὰ στὴ λίμνη τοῦ Mjøsen. Γιὰ καὶ ἐκινούσαν κάθε δεῦτερο χυνὸπῶρο. Ἐκᾶναν παρές, ἕνας δὺδ ἀνθρώποι ἀπὸ κάθε σπιτί, ἐφάρτωναν τρόφιμα σ' ἕνα κάρφο, ἔζεψαν ἕνα ἄλογο καὶ κατέβηκαν ὀπὸ τὰ ψηλὰ βουνὰ σὲ δὺδ τρεῖς μέρες κατὰ στὴν ἀπλωταριά. Ἐτσι ἔφτασαν στὸ Σαγατοῦν, ἐκόνεψαν ὀπου μποροῦσαν, ἔζησαν μιὰ βδομάδα ἀπὸ τὰ φαγητὰ τους καὶ κάθονταν μιὰ βδομάδα ὀπως πρέπει, καὶ τραγουδοῦσαν τὰ ὄρατὰ καὶ ζωηρὰ τραγούδια τῆς πατρίδας τους καὶ τοῦ Μπιέρνσον, ἀκροάζονταν μιὰ βδομάδα δὺδ φορές τὴν ἡμέρα λόγους γιὰ λογιῶν λογίων πράματα καὶ μιὰ βδομάδα συζητοῦσαν μεταξὺ τους γιὰ τὴν πολιτικὴ τοῦ τόπου. Ἐπειτα ὀλοιμχωρίσθησαν πάλι, καὶ ὁ καθένας ξεκίνησε γιὰ τὸ ἔξερνμὸ του σπιτικὸ, ποῦτανε μέρες δρόμος.

Ἐχει κατὶ τι τὸ παιδρὸ κ' ἐλεύθερο τὸ σχολεῖδ τοῦ Σαγατοῦν σάν καὶ τὸ χαρακτηριστικὸ πρόσωπο τοῦ διευθυντῆ του τοῦ Ἄρβεξεν. Τὸ ἴδιο δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ γιὰ τὸ Φόνχαϊμ ποῦ εἶναι κρυμμένο μέσα σὲ ἕνα σκοτεινὸ δάσος ἀπὸ ἔλατα. Ὅλα τὰ σχολεῖα εἶναι φιλόξενα καὶ ἀνοχτὰ γιὰ κάθε τίμιο ἄνθρωπο. Ὅσο γιὰ τὴν πληρωμή, ὁ καθένας κατὰ τὰ μέσα του. Στὴν εἰσοδο τοῦ Φόνχαϊμ ὀμως ἦτανε γραμμένο: «Ἐδῶ δὲν μπαίνει κανεὶς ποῦ δὲν ἐπλήρωσε 50 ορε γιὰ ὕπνο». Τὸ Φόνχαϊμ εἶναι θεοφοεούμενο σχολεῖδ καὶ τοῦτο γιὰ δίνουν ἐκεῖ πέρα νεροῦλὸ καφέ, καὶ μόνον ὕστερ' ἀπὸ πολλὴν ἀργοπορίαν. Ὅ τι δὺμας

φάνηκε ἀμέσως, ἦτανε τὸ ἀνοθευτο ὀδασκάλικον πνεῦμα μὲ τὸ ἥρωικὸ ὕφος τῆς ἀρχαιότητος. Ὅταν ἦμον ἐκεῖ, ἕνας δάσκαλος ἔκαμε λόγο γιὰ κάποιον ἀργαῖο βασιλιὰ τῆς Νορβηγίας σ' ἕνα τόνο ἐρεθισμένο κ' ἔβριζε τὴν σημερινὴ ἐποχὴ· οἱ ἀκροατὰ, ποῦ ἦταν πολλῆτες μᾶλλον παρὰ χωριάτες, εἶχαν ὀψη αὐτάρεσκη καὶ χαμένη. Νὰ ἡ ἐπίσημη μούρη τῶν θρήσκων· εἶναι δίκαιο μπροστὰ στὸν κόσμον, μὰ σὲ ἐλευσινὴ κατάνυξη μπροστὰ στὸ Θεὸ. Εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὸν χαραχτήρα του τὸ σχολεῖδ τοῦ Φόνχαϊμ μοιάζει πολὺ μὲ τὸ δανικὸ τοῦ Ἄσχοφ.

Τὸ τρίτο περίεργο σχολεῖδ τῆς Νορβηγίας εἶναι τὸ σχολεῖδ τοῦ Ὀλλμαν. Δὲν ἔχει ὀρισμένο μέρος—καὶ τοῦτο τὸ διακρίνει ἀπὸ ὄλα τᾶλλα παρὰ περιόδευε μαζί του καὶ ἀποκατασταίνεται κατὰ τὴν ἀνάγκη λίγα χρόνια ἐκεῖ καὶ λίγα χρόνια ἐκεῖ. Ὁ Ὀλλμαν εἶναι ἕνας ἄττατος, συγγιμμένος δημαγωγός, βαθιὰ χωμένος στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς Νορβηγίας, μὲ φαλακρὸ κεφάλι καὶ κομψὴ ἐνδυματῆ. Καθὼς εἰς ὄλα τὰ νορβηγικὰ χωριάτικα σχολεῖα καὶ σὲ τοῦτο μεγάλο ρόλο παίζει ἡ θρησκεία. Ἡ θρησκευτικὴ ἀντίληψη τοῦ Ὀλλμαν εἶναι ἡ διάλυση τῆς θρησκείας εἰς τὴν ἡθικὴ, δηλ. ἀφοῦ ὀλοένα ἔχομε λιγώτερη πίστη, πρόπει νὰ ἔχομε ὀλοένα περισσότερη ἡθικὴ Ἄπ' ὄλα τὰ σχολεῖα τῆς Νορβηγίας, τοῦ Ὀλλμαν ἔχει τίς περισσότερες σχέσεις μὲ τίς κυρίες τῆς γαιασσετίας καὶ μὲ τοὺς γυναικείους ἀποστόλους τῆς ἡθικῆς. Ἡ μητέρα του γράφει, ὀταν ἀκόμα πρόκειται νὰ διαφεντέψῃ τὰ ἡθικὰ προτερή-

ματα τῆς γυναικὸς μπροστὰ στὸν ἄντρα, κ' ἡ ἀδελφὴ του εἶναι ἀπὸ τίς φανατικώτερες γυναῖκες τῆς Σκανδιναβίας ποῦ μισοῦν τοὺς ἄντρας.

Τὰ σ ο υ η δ ι κ α σχολεῖα διαφέρουν πολὺ ἀπὸ τὰ δανικὰ καὶ τὰ νορβηγικὰ. Ὅ,τι παρατηρεῖ κανεὶς πρῶτα εἶναι πὼς δὲν ἔχουν τόση ζωὴ μέσα τους ὀπως ἐκεῖνα. Δὲν εἶναι τόσο ἀνακατεμένα μὰ τὴν πολιτικὴ σάν τὰ νορβηγικὰ, οὔτε ἔχουν τέτοια θερμότητα τῆς καρδιάς καὶ ζωηρὴ ἐμφύχωση σάν τὰ δανικὰ. Δὲν εἶναι ἐν γένει τόσο ἀπλὰ καὶ λαϊκὰ, εἶναι πιδ τυπικὰ. Στὴ Δανία καὶ στὴ Νορβηγία οἱ μαθητὰδες τῶν χωριάτικων σχολεῖων ὀνομάζονται ἐπαλλήλαρια (Kerle), στὴ Σουηδία τοὺς λένε ἐλένες. Στὴ Δανία μέ.ουν πᾶντα στὸ σχολεῖδ, τρῶνε στὸ σχολεῖδ, ζοῦνε σὲ τὸ σχολεῖδ. Στὴ Σουηδία αὐτὸ γίνεται σπάνια. Οἱ ἐλένες πληρώνουν μόνον γιὰ τὰ μαθήματα, ὀσο τὰ ἐπαλλήλαρια γιὰ ὄλη τὴ διαμονὴ στὸ σχολεῖδ· οἱ ἐλένες νοικιάζουν δωμάτιο δικὸ τους καὶ ἔχουν φαγὶ δι.ά τους, μόνον οἱ πιδ πλοῦσιοι κατοικοῦν στὸ σχολεῖδ, καὶ τρῶνε μαζί μὲ τὸν προεστὸ ἀπὸ τὸ φορτωμένο τραπέζι του. Τὸ ἐγκάρδιο τῶν σχέσεων, ἡ οἰκιότητα τῆς συγκοινωνίας χάνει πολὺ μὲ αὐτὸ. Οὔτε ἀνακατεύονται διαφορὸς τάξεις, ἡλικίες καὶ ἐπαρχίες. Στὴ Σουηδία τὸ χωριάτικο σχολεῖδ εἶναι μιὰ πραχτικὴ σχολὴ, ἕνα παράρτημα τοῦ δημοτικοῦ σχολεῖοῦ γιὰ εὔπορα χωριάτοπολα. Μικροὶ χτηματίες ἐργάτες καὶ τεχνίτες δὲν πᾶνε ἐκεῖ, γιατί τὸ σχολεῖδ εἶναι ἀκριβὸ ἢ γιατί ὁ πλοῦσιος χτηματίας εἶναι παραπολὺ

ματουργή εικόνα, τή φιλεί λυχταριστά και ψάλλει τροπάρια και Θεοτόκια μ' άγγελική φωνή.

Τρίμερη δοξολογία έγεινε σ' όλο τον Άθωνα κ' ύστερα έχτισαν στο γιάλο το έκκλησάκι που σώζεται και έβαλαν τήν εικόνα εκεί. Μα όσο και δέν πατούσε κανείς χωρίς άδεια, όσο κι' αν ήταν κλειδωμένο άξεκλείδωτο το έκκλησάκι, ή εικόνα έφυγε και πήγε στάθηκε πάνω από τή πόρτα του Μοναστηριού, όπου στέκεται ως σήμερα και γιά άφτό λέγεται Πορτατίσσα, σάν που φανέρωσε το σκοπό της στον άγιο μοναχό Γαβριήλ τον Ίβηρίτη, κατά μως μās φανερώνουν τά συναξάρια των άγιασμένων.

Έγραφα στο Μοναστήρι των Ίβήρων στις 9 Μαρτίου του 1900.

ΓΙΟΥΡΓΑΣ

ΡΙΜΕΣ

Σπιτάκι της ακρολιμιάς που οι συνεφιές σου έφερα Σε κάποιαν άκη άνέγγιχτο της σιγαλιάς λυχάρη Τη θλιψη μου που έτέρωσε στή θύρα σου μια εσπέρα, Σάν τη νερούλα του νερού παρηγοριά να πάρη.

Σπιτάκι που λογάκια ακούν της καλαμιάς σου οι [θρήνοι

Που στον άγέρα έξωτικά μιλούν θλιμένα χείλη, Κ' έπηραν το σιγαλι νάρθουδν στήν ξερημούλα κρήνη Διαβάτες άγοροβήματοι-βουβά μιλούν το δέλι.

Πως κλαίει στα έρεϊπια θλιβερή ή ήχώ τουςμοιρολόϊ, Στους τοίχους, στα παράθυρα το δάκρυ της σιταλεί Τόν ήχο του παραμυθιού, και κλαίν του άνέμον οι [γό

Κάτι που έχάθη στήν έρμιά με τή φωνή που πάει... ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΗΣ

— Κοίταξε εκεί το Μιστριώτη, είπε ο έπιστήμονας. Συλλογιόμυι πως ότα μās άφίση χρόνους, πόσα χρήσιμα πράγματα θα μπορείς νάν του βγάλεις! Άπό τά γένια του θα μπορείς να κάνεις βούρτσες, άπό το δέρμα του να λιπάσεις δλόκληρο άμπέλι, άπό τόν έγκέφαλό του να φτιάσεις φούσκα πανάλαφρη, άπό...

— Ναι, είπε στεναζόντας ο φίλος του, μα το σημαντικώτερο του μέρος θα χαθεί.

— Ποιό, δηλαδή; ρώτησε ο έπιστήμονας.

— Το γκάρισμά του.

άποκλειστικός. Έπειτα όποιος δέν μπορεί να πάη σε ήλικία άπό 17 ως 21 χρονών, το παρατάει. Όλιγώτερο κατάλληλα τά σουηδικά σχολεία είναι γιά να τραβούν μαθητές άπό μακριά. Κάθε φέουδο έχει και το σχολείο του, όπου συναπαντούνται όσοι είχαν σχέση είτε άπό γωρμιάς είτε άπό συγγένειας είτε άπό τή επαγγέλμά τους.

Μεταξύ των χωριάτων της Σκανδιναβίας ο σουηδός είναι ο πλουσιώτερος, ο πειδ περήφανος και όλιγώτερο χωριάτης. Η ιδέα της εξέγερσης εις τά δανικά σχολεία έφύτρωσε άπάνω στο βάθος της σκλαβιάς και της έθνικής συνείδησης. Χωρίς τήν τυραννία και τίς ζημίες πειθαθε μιά φορά, ο δανός χωριάτης δέν θα έδειχνε εκείνη τήν έπιδεχτικότητα γιά τους θησαυρούς του πνεύματος, εκείνον τόν έλεύθερο ζήλο γιά μόρφωση, που είναι οι βάσεις όλης της κινήσεως των δανικών σχολειών. Κι αυτός ο χωριάτης που άρχισε να αισθάνεται τήν άξίαν τής τάξης του, του προσώπου του, έχυσε τή αίμά του στον πόλεμο του 1864, ού ή έθνική συνείδησή του πληγώθηκε κατάβαθα και άγιατρευτα, μάλιστα εξ αιτίας της άνικανότητας των άρχηγών και της έλλείψεως της πολιτικής κρίσης των κυβερνητών. Άπό τότε ο Δανός χωριάτης βλέπει τή Δανία στον έαυτό του, κ' είναι άληθώς ή μόνη τάξη στον τόπο που έχει προκοπή.

Στή Νορβηγία δουλοσύνη δέν υπήρχε ούτε κιντώνεφε ποτέ ή Νορβηγία ως έθνος. Γιά τούτο λείπει άπό το νορ-

Ο „ΝΟΥΜΑΣ“ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ:

Γιά τήν Ελλάδα λρ. 10.—Γιά τό Έξωτερικό φρ χρ. 10

10 λεπτά τό κάθε φύλλο λεπτά 10

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στά κισκία τής Πλατείας Συντάγματος, Όμονοίας, Όπουργείου Οκονομικών, Σταθμού Τροχιοδρόμου (Όφθαλμιατρείο) Σταθμού Όπογείου Σιδηροδρόμο(Όμόνοια)στο καπνοπωλείο Σαρρή (Πλατεία Στουρνάρα, Έξάρχεια) και στο βιβλιοπωλείο «Έστίας» Γ. Κολάρου.

Η συνδρομή του πληρώνεται μπροστά κ' είναι γιά ένα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΟΜΑΧΟΥΣ

τους άποκάλεσε ή «Άκρόπολη» και τέτοιον είναι και μ' αυτό τδνομα πρέπει να περάσουν στην ιστορία οι δεκαεφτά Λακκιώτες μ' όλους τους Βενιζέλους και τους Μαλινδρέτους και τους Γιαννάριδές τους που με τό άνόητο και άντεθνικό κίνημά τους παρουσίασαν στα μάτια του κόσμου τήν Κρήτη σά μιάν Άντριώτισσα χοντροπαραμύθνα που ζητάει ναύτοχονήση γιά τήν έγκατάλειψε ο άπιστος δεκανέας της.

Οι Έλληνομάχοι τής Κρήτης άς καμαρώσουν αύριο μεθαύριο τά κατορθώματά τους. Κ' οι Έλληνομάχοι τής Ελλάδας—γιάτ' έχουμε κ' έδώ τέτοιους άνόητους Λακκιώτες, που μερικοί μάλιστα άπ'αυτούς διευθύνουν κ' έφημερίδες με μεγάλη ή με μικρή κυκλοφορία

δηγικό σχολείο εκείνο το ψυχικό βάθος που έχει το δανικό το πνεύμα του είναι πιδ λογικό και πολιτικό.

Στή Σουηδία λείπει και το πολιτικό στοιχείο. Η Σουηδία είναι άληθώς μιά χώρα που τήν κυβερνούν οι χωριάτες. Έκεί οι χωριάτες πάντα ήταν έλεύθεροι και πάντα άκούσθηκαν τά λόγια τους. Σύνωρα όμως οι σουηδοί χωριάτες είναι οι πειδ πλούσιοι της Σκανδιναβίας.

Ό Σουηδός χωριάτης είναι κυρίως ένας τσιφλικιτζής. Άπό τόν εργάτη, τόν δούλο, τόν τεχνίτη τόνε χωρίζει μεγάλη άπόσταση. Έναντίον του σουηδού χωριάτη οι εργάτες του άρχίζουν να συγκεντρώνονται κι ο κοινωνισμός της έξοχής που ξεκλώνεται λίγο λίγο διευθύνεται άπό τους άπόρους «εργάτες» έναντίον του εύπόρου «χωριάτη». Ό σουηδός χωριάτης ζή, σκέφτεται και τρώγει—μάλιστα το τελευταίο—σάν τή ανώτερη πολιτική τάξη». Έχει και τίς άρρώστιες της: άποπληξία, κακοστομαχία, νευρασθένεια. Άπό τόν ίδιο λόγον των πολλών άναγκών έχει και τήν αντίπαθεια γιά πρόωρους γάμους. Άπό τά παιδιά του πολλοί σπουδάζουν και ύστερα ως γιατροί, δασκάλοι, έφημέριοι και νομικοί μεταβαίνουν εις τήν τάξη των μικρών πολιτών. Οι όλιγώτερον πρειακισμένοι γίνονται έμποροι στις έπαρχίες. Οι κόρες παντρεύονται αυτούς τους λειπαστράτους και τους σώζουν γιά τήν τάξη τους. Ένας γάμος μ' ένα δούλο, κι άς μήν ήτανε φτωχός, θα ήταν ντροπή γιά όλην τήν οικόγένεια.

—άς κάθονται να συζητάνε άκαδημαϊκώς το άντεθνικό κίνημα κι άς μη λούζουν πατόκορφα, όπως και τους άξίζει, τους άτυρούς και τους συνεργούς του. Καλά κάνουν οι άνθρωποι. Τόσο τους κόβει και τόσο λέν. Ό Ξαναμωραμένος μάλιστα άρθρογράφος των «Καιρών» είπε και κάτι πικραμένο. Φώναξε το φοβερό του: «Caveant Consules» και τά κεραμίδια σωριαστήκανε καταγής άπό τά γέλια.

Caveant Consules λοιπόν Άλλά με τούτα και μ' εκείνα άποδείχνουν οι Κρητικοί όλοφάνερα ότι έπρεπε να γίνη και με το νησί τους, κείνο που έπρεπε να γίνη και με τήν Ελλάδα σάν λευτερώθηκε. Παρρηίτε πως θάφτανε ή Ελλάδα στα χάλια που βρίσκεται σήμερα, αν πριν παραδοθή στους Έλληνες, δηλ. πριν διοριζτή Κυβερνήτης ο Καποδίστριας, παραδινότανε γιά δέκα είκοσι χρόνια, ή και περισσότερα, σ' ένα άλλο Κράτος Εύρωπαϊκό να τήν ποδηγετήση, να πούμε, στην πολιτική και στην κοινωνική ζωή;

Η Ελλάδα είχε άνάγκη άπό γκουβερνάντα, γιά να συνειθιση να περπατή ήσια και στερεά και να μη στραβοπατή όπως σήμερα. Άπό τέτοια γκουβερνάντα δείχνει κ' ή Κρήτη πως έχει άνάγκη. Και φοβούμαστε μήπως οι Δυνάμεις, ύστερ' άπό το κίνημα των Λακκιωτών, άποφασίσουν να τής τή δώσουνε. Ό Θεός να μās βγάλη ψεύτες.

Η ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

δεκάρα τής Φιλολογίας—αυτό το παρατσούκλι, θαρρούμε, πως τσιφιάζει περισσότερο άπό κάθε άλλο στον κ. Μιστριώτη—έβγαλε πάλι το ρητορικό κόρακα στις εξετάσεις του Άρσακείου.

Βλέπετε, ο σοφός αυτός παπαγάλλος έχει πάντα ένα λόγο έτοιμο γιά κάθε περίσταση. Πως ο λόγος αυτός είναι γιομάτος άπό άνοησίες, περιττό να το πούμε. Το ξέρουν όσοι ευτύχησαν να τόν άκούσουν ή και να διαβάσουν τους γεωναιότατα ζετιναχθέντας άλλοτε στο «Νουμά» ρητορικούς του λόγους. Μα κι όσοι δέν τόν άκουσαν, κι όσοι δέν τόν διάβασαν, ξέρουν το ξεχείλισμα της άνοησίας που γίνεται, όταν τους πής πώς Μιστριώτης μιλάει.

Τό ίδιο έγινε και στο Άρσάκειο, όταν μοιραστήκανε τά βραβεία. Ό παπαγάλλος θρονιάστηκε στο βήμα και άρχισε να μιλάη γιά Δωδωναίον Δία γιά Ρωμαϊκή λεγεώνα, γιά διαιώνισιν Πανελληνίου Παρθενώνος, γιά φιλανθρώπους τής Ελλάδος ού-

Ό τουηδός χωριάτης ως επί το πλείστον δέν καλλιεργεί ποτέ ο ίδιος τά χωράφια του. Έπιβλέπει μόνον τους δούλους και τά μεροδούλια του. Τά σπία του είναι κομψά, οι κήποι του είναι μ' επιμέλεια τακτοποιημένοι, τά κορίτσια του κάθονται στο σπίτι, κάνουν έογχειρα κ' έχουν κι άναιμία. Στα καθέκαστα είναι τής ανώτερης τάξης.

Έδώ και μερικά χρόνια περνούσα άπό ένα χωριό της γαλλικής Έλβετίας. Οι περισσότεροι κάτοικοι ήταν έμπορευογοί και αρκετά εύποροι άνθρωποι. Πάντα όμως είχαν το αίσθημα της τσιπείνης τους καταγωγής. Γιά τή γύρω γύρω στο χωριό ήταν σκορπισμένα σ' έρημη θέση άνάμεσα σε μεγάλα χωράφια κομψά σπία που έμεναν κλειστά γιά τους ξένους περιηγητάς και οικότρόφου. Άν ρωτούσες, ποιος κάθονταν εκεί, σου άπάντησαν με κάποιο σεβασμό: les messieurs paysans. Άν ρωτούσες, ποιων είναι τά μεγάλα κοπάδια και τά όραία λιβάδια: aux messieurs paysans. Άν ρωτούσες, τί επαγγελμα έχει ο δέμαρχος του χωριού: un monsieur paysan Lund.

Γιά να χαρακτηρίσω τους Σουηδούς χωριάτες καλύτερα, θα τό κάνω με τίς ίδιες λέξεις: ο ι κ υ ρ ι ο ι χ ω ρ ι α τ ε ς. Μεταξύ τους όνομάζονται άκόμα με τδνομα τους, μπροστά στες άλλες τάξεις όμως είναι οι κ υ ρ ι ο ι χ ω ρ ι α τ ε ς. Κι άπ' αυτήν τήν έποψη ιδρύθηκαν και τά σχολεία τους.

Τά περισσότερα έχει ή πιδ καλλιεργημένη και πιδ

ρανούς και για χιλίες δυο παρόμοιες φουσκαντεριές. Είπε και μια ψευτιά μιὰ μονάχα;—χοντροκομμένη, όπως τις συνειθίζει, όταν φώναζε πώς: «όπως τό κοινοβούλιον ἐργάζεται περί τήν ἐφήμερον διακανόνισιν τῶν ζητημάτων τοῦ παρόντος, οὕτω τό σχολεῖον δημιουργεῖ τὰ σχέδια και τὰ προπλάσματα τοῦ μέλλοντος».

«Όσοι ἔχουν ἰδέα ἀπό Ρωμῆικο κοινοβούλιο και ὅσοι ξέρουν τί θά πῆ Ρωμῆικο σχολεῖο, μποροῦν νά καταλάβουν δίχως κόπο πόσο τό πρώτο ἐργάζε-ται γιά νά κανονίσει ἐφήμερα ζητήματα και πόσο τό δεύτερο δημιουργεῖ σχέδια και προπλάσματα γιά τό μέλλον».

Κορώνα δέ ρητορική πού θά τήν ζήλευε κι' ὁ πλανώδιος ἱεροκήρυκας Βδελυρόπουλος, εἶναι κ' ἡ ἀκόλουθη:

—«Αν τό σχολεῖον τῶν ἀρρένων χειραγωγῆ μονάδας, τό παρβαναγωγεῖον ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ αὐτοῦ σημασίᾳ παρασκευάζει ὀλοκλήρους οἴκους, ὧν δίκην βασιλείας ἀρχεῖ ἡ γυνή».

Κρίμα πού τό λόγο του δέν τόν ἔστειλε στό μικρό δικαγωνισμό μας. Θά παραβλέπαμε, ἐξαιρετικά γι' αὐτόν, τόν ὄρο τῶν ἐξήντα λέξεων, και θά τοῦ δίναμε τὰ 10 φράγκα.

Σ' ΕΝΑ

βρέθηκαν ὄλοι σύμφωνοι, ὕστερ' ἀπό κόπο μεγάλο και ἀπό συζήτησησ περιττές, πώς ὑπάρχει ἐπιδημία τύφου στήν Ἀθήνα. Ἄν φταίη τώρα τό Ἀδριάνειο ἢ ὄχι, λίγο μᾶς ἐνδιαφέρει. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ὑπάρχει τύφος και ὅτι ἔπρεπε, μόλις φανερώθηκε ἡ ἐπιδημία, νά πολεμηθῆ, μέ κάθε τρόπο και νά ἐμποδιστῆ τό ἐξάπλωμά της.

Ἄλλά πού ἀφίνει ἡ ἀναθεματισμένη πολιτική νά νοικιστοῦμε και γιά τή ζωή μας; Ἄκόμα! Ἔτσι και τό ζήτημα τοῦ τύφου τό πῆραν πολλοί ὄπλο γιά νά πολεμήσουν τό Δῆμαρχον.

«Όσοι ζῆτε μακριά ἀπό τήν εὐτυχισμένη πόλη μας, νά τὰ πιστέψετε τὰ λόγ' αὐτά. Ἀπό τήν μιὰ μεριά, ὄλοι οἱ ἀπορριφθέντες μνηστῆρες τῆς Παιδιατρικῆς ἔδρας, μέ τόν κ. Παπακασσιεῖου γιά καπετάνιο, βγήκαν και φώναξαν πώς τόν τύφο μᾶς τόν ἔφερε τό Ἀδριάνειο ὕδραγωγεῖο. Ἐπειτα βγήκαν και τόν σιγοντάρισαν ὄλ' οἱ δημοσιογράφοι πού— γιά λόγους πατριωτικούς πάντοτε—ἀντιπολιτεύονται τόν Δῆμαρχο. Στό τέλος και ὁ ἴδιος ὁ κ. Μερκούρης ἔπεσε ὄξω, γιὰτί ἀντί νά πῆ πώς εἶτε τό Ἀδριάνειο, εἶτε ἄλλο φταίει, αὐτός ἕνα μόνο θά κοιτάξῃ, πώς νά ἐξασφαλίσῃ τήν υγεία τοῦ κόσμου».

κλούσια ἐπαρχία Ichnen. Τό καλύτερο ἀπ' αὐτά, ἡ μητέρα ὄλων τῶν ἄλλων εἶναι τό «Χβίλαν» (ἡσυχία). Τό ἔδρασε ἕνας ὕψηλῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Lund, πού ἀφῆσε τήν ἐπιστήμη, γιά νά δουλέψῃ γιά τόν λαό μονάχα μ' ἐκείνον ὄν ἐνδοξασμό, πού τοῦ ἦρθε ἀπ' τῆ Δανία. Στό σχολεῖο του ἐμορφώθηκαν ὄλοι σιεδὸν οἱ προεστοὶ τῶν ἄλλων σχολειῶν. Μὲ τόν καιρὸν ἀρπάχτηκε χωρὶς τήν ἐπίδραση τοῦ προεστοῦ— ὄλοένα περισσότερο ἀπὸ τήν τότε δυνατή και ἀπὸ τήν κυβέρνηση εὐνοουμένη καταναυτική ἡδονή, πού τραβάει μάλιστα τόν γυναικόκοσμο.

Τό δεύτερο σχολεῖο εἶναι τό Φρίτχαμ (εἰρηνόσπιτο) κοντά στό Landskröna. Μοιάζει περισσότερο μέ τό καλιό σχολεῖο τοῦ Kold. Ὁ ἱδρυτής του δέν ἦταν σπουδασμένος, μᾶ ἀπλῆς και εὐθυμὸς ἄνθρωπος, PERSSON, πού ἐνεργοῦσε μόνον μέ τήν προσωπικότητά του και πού πῆρε τοὺς μαθητές του ἀπ' ὄπου βρῆκε. Ἡ πάρα πολὺ φυσική του μέθοδος καταφρονοῦνταν ἀρκετὸν καιρόν, ὥσπου ἡ ἀξία του ἀναγνωρίστηκε ἀπὸ τό ὄπουργεῖο διὰ τῆς συνειθισμένης χρηματικῆς ὑποστηρίξεως.

Ἐναν περίεργο τύπο τῶν σουηδικῶν σχολειῶν ἀντιπροσωπεύει τό Grimslid. Ἡ θέση του εἶναι στό πλουσιώτερο μέρος τοῦ Σάμλαντ, ψηλά σ' ἕνα βουνό, σ' ἕνα πελώριο χεῖρισ, σὺν παλάτι. Ὁ διευθυντής, Hammarberg, εἶναι ἡσυχὸς, σοβαρὸς και ἀπρόληπτος ἄνθρωπος, εἶναι ὁ ἴδιος γιὰς ἐνὸς μεγάλου χωριάτη, κατὰ σουηδικὴν ἀντίληψη, δηλ. ἕνας ἰδιοκτήτης χωραφῶν πούχε σύνωρα ἕνα μύλο, ἕνα ξυλοκοπεῖο και ἄλλα ἐσοδικὰ καταστήματα. Τό σχολεῖο του συχναίεται λοιπὸν μόνον ἀπὸ τοὺς ὑπότιους τῆς ἐπαρχίας Σάμλαντ, μὲ τί λογῆς ἄνθρωποι εἶναι αὐτο-

κάθησε ὁ εὐλογημένος και ἀνοίξε βυζαντινὴ συζήτηση μαζὶ τοὺς.

Τό συμπέρασμα ἀπ' ὄλ' αὐτά, δέν θά τό πούμε μεις. Τό εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Τύφος, μέ τό παληκαρῆσιο ξάπλωμά του.

ΑΚΟΥΣΤΕ

κ' ἕνα, ἔξυπνο ἀλήθεια, χωρατό, νά γελάτε. Τήν περασμένη ἑβδομάδα ὁ φίλτατος διευθυντής τῆς «Ἐστίας» μᾶς καταπεράνωσε μ' ἕνα ἐπιγράμμά του ἀκαταγώνιστο.

Μᾶς ἔστειλε δηλ. μέ κάποιο συντάχτη του ἕνα φύλλο τοῦ «Νουμά», τό 101, διορθωμένο κατ' αὐτόν τόν τρόπο: Στὸν «Καθημερὸν Ταχυδρόμο» τοῦ Λίβερπουλ δημοσιεύτηκε σπουδαιότατη συνέντευξη τοῦ κ. Πάλλη γιά τὸ ἀντιπριγκηπικὸ ζήτημα πού ἐδημιούργησαν στήν... ἔχουμε γραμμένα μεις, ἐσὶς τὸν «Καθημερινὸν Ταχυδρόμον» τοῦ Λίβερπουλ ἐδὴ μοσιεύθη σπουδαιότατη συνέντευξις τοῦ κ. Πάλλη δὲ τὸ ἀντιπριγκηπικὸν ζήτημα πού ἐδημιούργησαν εἰς τήν...» διορθῶνε ὁ φίλτατος διευθυντής τῆς «Ἐστίας».

Κι ἀπὸ κάτω, σοφώτατα, ἐπρόθεσε: —«Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ διευθυντής τοῦ «Νουμά» πλὴν τινῶν ἀνορθογραφῶν και τυπογραφικῶν σφαλμάτων, εἶνε ὕπερ τῆς πραγματικῆς γλώσσης».

Τό τελεσίγραφο αὐτό μᾶς ἐγγερίστηκε, νύχτα, στήν ἱστορική καλῶνα τοῦ «Ἀλέκτορα» και ὀμολογοῦμε πώς τὰ γίσαμε. Τί νάπαντήσουμε σ' αὐτό; Εὐτυχῶς ὁ καφετζῆς μας ὁ «Ἀλέκτωρ» πούχε διαβάσει τό δειλινὸ τῆς ἰδίης μέρας στήν «Ἐστία» τήν πολύκροτη δήλωση τοῦ τυπογράφου και τοῦ διορθωτῆ τῆς γιά τῆ γλώσσα τοῦ «Νουμά» μᾶς ἐβγαλε ἀπὸ τῆ δύσκολη θέση.

—Πάρτε, μᾶς εἶπε ὁ σοφὸς φίλος, μιὰν «Ἐστία» διορθώστε τήν ὅπως διόρθωσε τοῦ λόγου του τὸν «Νουμά» και γράψτε του ἀποκάτω ἀπρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ διευθυντής τῆς «Ἐστίας» ἐξὸν ἀπὸ μεσοκοῦ; μακαρονισμοὺς και ἀπὸ μερικῆς λέξεως τοῦ τίς γράφει χωρὶς νά τις αἰσθάνεται και χωρὶς νά τις μιλήσῃ ποτές του, εἶναι ὕπερ τῆς πραγματικῆς γλώσσης».

Ὁ «Ἀλέκτωρ» εἶχε δίκιο. Γιά τό κατόρθωμά του τοῦ ὀσπεθήκαμε πώς θά καταφέρουμε τόν φίλτατο διευθυντή τῆς «Ἐστίας» νά τόν καλεῖ τῶ α κ' ἐμποδὸς σ' ὄλα τὰ συμβούλια πού κάνουν οἱ συν-ἄγχατες του μαζὶ μέ τοὺς τυπογράφους του και μέ τό διορθωτῆ του γιά τό γλωσσικὸ ζήτημα.

ΞΕΦΤΥΛΙΣΤΕ

ταυτιά σας, δασκαλοπατισμένοι Ρωμιοί, νάκούσετε τί σᾶς φωνάζει ὁ Ἀντρεάδης στὰ ἐθνικώτατα ἄρθρα του πού δημοσιεύει στήν «Ἀκρόπολη».

Τὰ λέει λίγο ἄγρια μᾶ δέν πειράζει. Ἡ Ἀλήθεια πάντα ἄγρια πρέπει νά λέγεται, και μάλιστα στοὺς Ρωμιούς, ἀγριώτατα.

Ἄκουστε λοιπὸν! «Ἐάν συγκρίνωμεν ἕνα ἀγράμματο, λέει, Ρώσ-

σον μέ ἕνα ἐγγράμματο ὀμοεινῆ του, θά ἴδωμεν ὅτι ἡ διαφορά μεταξὺ αὐτῶν πολλὰκις εἶνε τόση, ὅση εἶνε ἡ διαφορά μεταξὺ ἐνὸς ζώου και ἐνὸς ἀνθρώπου.

Ἐάν δὲ συγκρίνωμεν και ἕνα ἀγράμματο Ἕλληνα μέ ἕνα ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐγγραμμάτων, θά ἴδωμεν ὅτι και μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχει διαφορά, ἀλλὰ διαφορά ἀντίστροφος, διότι οἱ ἀγράμματοι Ἕλληνες ὡς πρὸς τήν εὐφυῖαν και τήν ἰκανότητα εἶνε πάντοτε ἀνώτεροι τῶν ἐγγραμμάτων, σπανίως ἴσοι και οὐδέποτε κατώτεροι. Ἐάν δὲ μεταξὺ τῶν ἀγραμμάτων θά εὐρωμεν ὀλίγους τινὰς ἀνήτους και ἀκαταλογίστους, μεταξὺ τῶν ἐγγραμμάτων θά εὐρωμεν κατ' ἀναλογίαν πάντοτε περισσοτέρους Πῶς δὲ συμβαίνει τοῦτο;

Ἰδοὺ πὼς συμβαίνει. Ἰὰ ρωσσικὰ σχολεῖα, ὅπως και τὰ σχολεῖα ὄλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν, δέν διδάσκουν τοὺς μαθητὰς ἀνευ ἀποτελέσματος γλώσσων και μόνον γλώσσων, ἀλλὰ διδάσκουν γνώσεις και ἰδέας ἀποτελεσματικῶς διὰ τῆς ὀμιλουμένης τοῦ ἐθνους αὐτῶν γλώσσης, και ἐπομένως εἶνε ἰκανὰ νά μεταβῶν και τὰ ζῶα εἰς ἀνθρώπους».

Αὐτὰ, ἀνῆμσα σὲ τόσες ἄλλες μεγάλες ἀλήθειες, λέει ὁ λιονταρόψυχος Ἀντρεάδης. Ἄν ρωτήσετε τώρα γιάτί τὰ γράφει τᾶρθρα του στήν καθαρεύουσα, ἐνὼ εἶνε φανατικὸς ὑπέρμαχος τῆς δημοτικῆς, τήν ἀπάντησιν τήν ἔχουμε πρόχειρη. Ἡ Ἀκρόπολη μόνον στήν καθαρεύουσα γραμμένα δέχτηκε νά τὰ δημοσιέψῃ τᾶρθρα του. Κι' ὁ Ἀντρεάδης, πού μονάχα στό σκοπὸ ἀποβλέπει, θάταν προθυμὸς και Κινεζικὰ ἀκόμα νά τὰ γράψῃ, ἀρκεῖ νά τοῦ τὰ δημοσιέυσαν.

Κυρία Μαρουῖα (γυρίζοντας ἀπὸ τό ταξίδι τοῦ γάμου). Πές μου, Ἐλένη, τὸν εἶδες τὸν κ. Φούρκα καθόλου; ὀποθέτω, λυπᾶται πολὺ πού παντρεύτηκε.

Ἐλένη (ἡ στενωτέρη τῆς φίλων). Ὄ και, ἔτσι λέει, λυπᾶται πολὺ... πολὺ πολὺ, ἄν και λέει δὲ γνωρίζει τὸν ἄντρα σου ..

Ἀρραβωνιαστὴς. Ἔτσι λοιπὸν ὁ ἄθλιος! Εἶχε τό θάρρος νά σ' ἐνοχλήσει, νά σοῦ πει ἄγαπες, νά... Και τί τοῦ ἀπάντησες; τοῦ... τοῦ... τοῦ μακαρῆ!

Ἀρραβωνιαστὴς. Τοῦ εἶπα πὼς ἄγαπῶ ἕναν ἄλλο.

Ἀδερφεῖ. Κοίταξε τί λέει ἡ ἐφημερίδα ἐδῶ, Νίκο. Τόσο, λέει, πρόδεξε ὁ ἡλετρισμός, πού γλήγορα θ' ἀγγίξουμε ἕνα κουμπὶ κι' ὅ,τι θέλομε ἀμέσως θά μᾶς παρουσιάζεται μπροστὸ μας.

Ἀδερφεῖς. Μείνε ἡσυχη! ἄφτος ὁ τρόπος δέν κάνει γιά σένα.

Ἀδερφεῖ. Γιατί ὄχι; **Ἀδερφεῖς**. Γιατί νά σὲ χρωσάσουν ἑσένα, δέν πιάνεις κουμπὶ... Κοίταξε τό πουκάμισό μου.

μναστική, σπιτήσια βιομηχανία, ἀριθμητική, κατασκευογραφία, συνταγματική τοῦ κράτους και τοῦ δήμου, λίγη πολιτικὴ οἰκονομία και πρακτικὰ γυμνάσματα στήν συζήτηση. Κάθε σχολεῖο παρασταίνει ἕνα δῆμο μικρὸ και πραγματεύεται στὶς ἐσπερίδες τῶν συζητήσεων ὅσα ἔχει νά πραγματεύεται ἕνας δῆμος. Ἄμα τελειώσει ἡ περίοδος τῶν μαθημάτων, οἱ πρώην μαθητὰδες γίνονται μέλη ἐνὸς συλλόγου τῶν πρώην μαθητῶν, πού συνεδριάζει μερικῆς φορὲς τό χρόνο.

Ἐνα μέρος τῶν σουηδικῶν σχολειῶν διοργάνωσε και καλοκαιρινὰ μαθήματα γιά κορίτσια— δηλ. γιά θυγατέρες ὀνομαστῶν χωριωτῶν. Ἐκεῖ μαθαίνουν ἐξὸν ἀπὸ ἕνα μέρος τῶν ἱσίων κλάδων, πού μαθαίνουν κ' οἱ νέοι, πλούσιμο, αιδέρωμα και πρὸ πάντων νά ὀφαινουν τὰ ὄμορφα καλιὰ σουηδικὰ παπλώματα, χαλιὰ κλπ. πού τὰ ὀφαιναι ἄλλοτες σὲ κάθε σπιτί, ἔπειτα ὄμως ξεχαστήκανε. Τόσα κορίτσια ὄμως ὅπως στὰ δανικὰ σχολεῖα δέν βρίσκονται στὰ σουηδικὰ.

Ἐκεῖνο τό σχολεῖο πού ἔχει μέσα του περισσότερο ἀπὸ τᾶλλα τό πνεῦμα τοῦ «Grundtvig» εἶναι τό Τάρνα στὰ περίχωρα τοῦ Στοκχόλμ. Ὁ διευθυντής του, Holmberg, ἔχει τήν πρόθεσιν νά ἐνεργῆ στὸ ἀσθημα. Αὐτὸ συμφέρει μόνον, νά ὑπάρχει μιὰ ἀδιάκοπη συγκοινωνία τοῦ προεστοῦ μέ τοὺς μαθητὰδες του, πού εἶναι μόνον δυνατῆ, ἄν οἱ τελευταῖοι ζοῦνε πάντα στὸ σχολεῖο.

Αὐτὸ τό σύστημα δέν τό ἔχουν στή Σουηδία, γιὰτί αὐτὸ θά ἐπέβαλλε ἀνυπόφορο βάρος στήν κυρὰ δασκάλα. Οἱ Σουηδὲς ὄμως ἐν γένει δέν ὀποφέρουν πολλὰ βάρη.